

De oorlog in mezelf

TEKST: VIVIEN BROEKMAN • BEELD: BEN VAN DUIN

Zo mooi om te werken met mensen in organisaties, die nog niet zo gewend zijn welkom te heten wat er in hen leeft en daarmee tevoorschijn te komen. Van alles ontvouwt zich als ik mijn geschiedenis achter me voel als bron. Angst, vertrouwen, rouw, liefde en wat lachen we ook! Ik heb nu een Joodse klant, een directeur, die het net als ik goed kent: wees sterk, voel niet, schiet op. Zijn vraag gaat over hoe om te gaan met het wantrouwen van zijn Raad van Bestuur, met als diepere vraag: hoe kan ik meer van mijn leven genieten? In kleine stapjes loop ik met hem mee op in zijn onderzoek naar hoe hij moet rouwen over dat hij het niet goed heeft kunnen maken voor zijn ouders. Hoe je dat doet, met lege handen staan. Of blijven, als het pijnlijk wordt. Zoals bij de intendant van een orkest en zijn stafleden. De kou tussen hen is voelbaar. Of het bestuur van een advocatenkantoor dat een aantal moeilijke compagnons moet aanspreken op zijn gedrag. Het ongemak om jezelf te laten zien met wat er is. Hoe doe je dat, alles welkom heten, jezelf welkom heten, hoe ga je weg en hoe kom je weer terug?

De oorlog in mezelf

Toen ik las dat het thema van deze Vuurvogel 'de oorlog in jezelf' was, wist ik meteen: daarover wil ik schrijven. Ik zou zo graag contact willen voelen met mezelf en met anderen maar de oorlog lijkt er steeds weer tussen te zitten. En vervolgens mijn schaamte dat die niet van mij is, het is de oorlog van mijn Joodse ouders en grootouders, half-oom, oudtantes en -ooms, neven en nichten. Zoveel vermoorde mensen. Wie ben ik? Ooit kreeg ik het zinnetje: je ademt, dus je hebt bestaansrecht. Maar wat een klus om dat echt te voelen. En mezelf te bepalen los van hen en van de oorlog. Als ik 's nachts wakker lig, lukt het me soms nauwelijks om de maalstroom van gedachten te stoppen. Dan weet ik niet hoe ik het vol moet houden. Ik ben bang voor van alles, terroristen, dat ik het gevaar niet op tijd zie en dus te laat vertrek, dat ik geen geld heb om weg te komen of te leven, dat mensen boos op me zijn en weggaan en ik alleen achterblijf zonder iets te kunnen doen. Ik voel me dan met niemand verbonden. Mooi dat juist ik gevraagd word de verhalen van drie sprekers te regisseren over hun angst en de kwaliteiten die daaruit voortkwamen.

We zijn er nog!

Als mijn moeder, broer en ik ergens liepen, kon ze opeens met veel venijn en tranen in haar ogen fluisteren: 'Het is ze niet gelukt, we zijn er nog.' Ik probeer dankbaarheid op te roepen. Wat heb ik het goed, in zo'n rijk land, zo'n fijn huis, zo'n geweldige zoon, warme vrienden om me heen,

best gezond, prachtig werk. Dat helpt wel, maar tijdelijk. Mogen huilen helpt ook. Mijn beide ouders hebben me het doorgaan zonder voelen voor-geleefd. Dat heeft me veel gebracht. Al achttien jaar mijn eigen bedrijf waarmee ik mezelf en mijn zoon goed kan bedruipen. Door wat ik zakelijk bereik, heb ik de middelen om mooie opleidingen te volgen bij Phoenix, mezelf steeds beter te leren kennen en steeds beter te worden in mijn werk. Dat geeft me een enorme vreugde. Ik volg zang-, massage- en dansles. Ik neem de tijd om regelmatig door het bos te lopen. Allemaal handvatten om meer in het nu te leven en te genieten. Dat helpt echt, maar de grondtoon blijft as en angst. En steeds weer die vraag: wat is daarin van mij? Waar mag ik om huilen?

Vrijheid en schuld: het is er allebei...

Een aantal jaar geleden schreef en speelde ik mijn voorstelling *Huilen* zonder geluid. Het publiek zat door elkaar heen op het podium. Ik speelde tussen en met de mensen, kwam letterlijk en figuurlijk dichtbij. Ik genoot van het innemen van ruimte, contact maken, stemgeven. Na afloop trilde ik van het 'aanwezig zijn'. Ik krijg vaak terug dat ik mensen raak, precies in het tevoorschijn durven komen. Het spannendste is dus ook mijn kracht geworden. Ik ben alweer een tijdje bezig een vervolg te schrijven op *Huilen zonder geluid*. En het blijft zoeken naar over wie het nou moet gaan, ik kan niet kiezen uit al die doden. Onlangs sprak ik Joke Goudswaard en haar advies luidde:

'Jij kiest de hoofdpersonen van wie jij voelt: zonder hen kan het niet, mijn verhaal. De rest is voor de kosmos.' Deze zinnen scheuren mij los van de stapel lijken. Ik val op aarde in het hier en nu, in mijn eigen leven. Ik knipper tegen het felle licht van alle-dag. Een gevoel van vrijheid en van schuld, het is er allebei. De grootste pijn en tegelijkertijd de winst van de jaren bij Phoenix is het besef dat ik die grondtoon zal moeten insluiten. Ik kan inmiddels goed vertellen over hoe bang ik vaak ben, ik leer om die paniek meer zelf te dragen. En elke keer is er ook de schrik dat dit mijn leven is en dat ik zo vaak niet weet hoe ik dat moet doen.

Geschiedenis als bron

Als ik dan stilsta bij de levenslust van onze zoon, inmiddels 15 jaar, op het podium met zijn band, dan voel ik ook opeens: we zijn er nog. Net als jij, mama. Ja papa, net als jij stop ik mijn Joodszijn het liefst weg, en toch kom ik naar buiten, omdat tevoorschijn komen ook zoveel moois geeft. Ik weet niet wat de toekomst brengt: ik ben bang en ik blijf; ik verstop me en ik kom weer tevoorschijn. Ik ben wat milder voor het slachtoffer in mezelf en neem innerlijk trillend het ouderschap dat leven heet. Zo leef ik met de oorlog in mezelf. 🐦

*Vivien Broekman is coach en trainer op het gebied van samenwerken en relaties. viavida.nl
huilenzondergeluid.nl*